

Правова доктрина як джерело права

Презентацію виконала:
Приходченко Олена, 6 група

Загальна характеристика

- Правова доктрина – це акт-документ, що містить концептуально оформлені правові ідеї, принципи, розроблені вченими для удосконалення законодавства, усвідомлені суспільством і визнані державою як обов'язкові.

Термін “доктрина”

- термін «доктрина» вживеться у кількох значеннях:
- як вчення або філософсько-правова теорія;
- як думки вчених юристів з тих чи інших питань, які стосуються сутності і змісту різних юридичних актів, з питань правотворчості і правозастосування;
- як наукові роботи найавторитетніших дослідників у галузі держави і права;
- як коментарі різних кодексів або окремих законів

Історія правової доктрини

- Ще найвидатніші римські юристи давали роз'яснення, обов'язкові в подальшому для судів. Протягом тривалого часу правова доктрина впливала на розвиток права в романо-германській правовій системі: саме зусиллями вчених французьких, німецьких, італійських університетів у XIII-XIX століттях вироблялись основні принципи права. Правова доктрина служила безпосереднім джерелом права в англо-американській правовій системі: при вирішенні справи судді посилались на праці вчених; а також у релігійно-філософській правовій системі: іслам, індуїзм, іудаїзм мають у своїй основі правила загальнообов'язкової поведінки, почерпнуті з праць видатних юристів.

Як джерело права

Правова доктрина не в усіх країнах є джерелом права, хоча значення наукових праць юристів для формування моделі правового регулювання визнається законодавцями багатьох країн. У наші дні роль доктрини є важливою для правотворчості: вона сприяє удосконаленню нормативно-правових актів, створенню нових правових понять і категорій, розвитку способів і прийомів тлумачення та реалізації правових норм, та норм, якими користуються правотворчі і правозастосовчі орга

Підстави для набуття доктринальності.

доктриною стають лише ті наукові твердження, які мають особливу наукову цінність та є загальноновизнаними у наукових кола

Правова доктрина набуває значення форми права лише за певних умов. Доктринальні положення стають загальнообов'язковими нормами права, а сама правова доктрина набуває ознак формального джерела права лише у разі її санкціонування.

Лише та частина наукових положень набуває ознак доктринальності, яка отримує загальне визнання юридичної спільноти, що є підставою для легітимації доктрини в суспільній свідомості, можливого офіційного визнання державою (наприклад шляхом включення того чи іншого доктринального положення в текст закону), сприйняття її юридичною практикою.

Ознаки правової доктрини

Взаємозв'язок з юридичною практикою є ще однією визначальною рисою правової доктрини

Доктрина здатна не лише статично відобразити правову дійсність, але й активно впливати на всі ключові елементи правової системи

Вона формує відповідну систему знань, ідей, суджень про право й правову систему в цілому.

Виконує роль ідеальної основи, теоретичного стрижня правотворчості

Пропонує конкретні шляхи вирішення проблемних питань, що виникають у процесі застосування норм права

Зорієнтована на майбутню реалізацію відповідних наукових висновків, належним чином сформульованих ідей, положень у державно-правовій практиці

Основу правової доктрини становлять обґрунтовані висококваліфікованими ученими-юристами соціально-значущі юридичні розробки саме теоретико-прикладного характеру, які мають універсальний характер

Основи зорієнтовані на майбутню реалізацію відповідних наукових висновків, належним чином сформульованих ідей, положень у державно-правовій практиці

Структура

- теоретико-концептуальна основа доктрини;
- центральний компонент — «тіло» доктрини, виражений у понятійно-категоріальному апараті, в якому відображені результати пізнання закономірностей виникнення, розвитку та функціонування пр

- оціночно-прогностичний компонент, що є результатом критичного аналізу практики державо - і право творення та містить програмні положення рекомендаційного харак

Правова доктрина в різних правових системах

Континентальна сім'я

- Великою повагою серед юристів романо-германського права отримало використання доктринального тлумачення законів. Головною ознакою доктринального тлумачення законів виступає переконливість і висока кваліфікація осіб, що здійснюють тлумачення такого роду. Вищими судовими інстанціями досить часто використовується доктрина, коли формуються загальні підходи до застосування правових норм

Правова доктрина у англо-саксонській сім'ї

- Англійська правова доктрина розвивалась шляхом накопичення досвіду судових рішень. Історичне коріння лежить не в писаних законах, а саме в прецедентах. В англо-американському праві не всі доктрини безпосередньо виступають в якості джерела права. Не в кожній з них містяться норми права чи положення нормативного характеру

Правова доктрина в різних правових системах

Правова доктрина в сім'ї релігійного права

- Особливістю доктрини релігійних країн є її територіальне поширення. До поділяються на основні (романо-германська та англо-американська) та регіональні (мусульманська), але цей поділ є досить умов

До

- На сьогоднішній день, доктрина як джерело іудейського релігійного права існує поряд з доктринами ізраїльського-світського права, а також відіграє велику правотворчу, правозастосовну та правоохоронну роль. Формально, основним джерелом права є закон, але доктрина та звичай є доповнюючими джерелами права, які застосовуються для ліквідації прогалин у праві.

Література

- Марченко М. Н. Сравнительное правоведение : Общая часть / М. Н. Марченко.- М. : Зерцало, 2001 год.- 560 стр.
- Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол. : Ю. С. Шемчученко].- К.: Видавництво "Українська енциклопедія " імені М. П. Бажана, 1998–2004.- Т. 2: Д-Й. — 1998.- 744 с.
- Правова доктрина: загальнотеоретичний аналіз / І. В. Семеніхін; наук.ред. О. В. Петришин . -Х.:Юрайт, 2012.- 88 с. -(Серія «Наукові доповіді»; вип..2).
- Про Воєнну доктрину України [Текст] : Указ Президента України від 15.06.2004 р. № 648/2004// Офіц. вісн. України.-2004.-№ 30.- Ст. 2005; Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту [Текст] : Указ Президента України від 28.09.2004 р.№ 1148/2004 // Офіц. вісник. України.-2004.-№ 39.-Ст.2584.
- Про міжнародне приватне право [Текст] : Закон України від 23.06.2005 р.№ 2709-4 //Відом. Верхов. Ради України.-2005.-№ 32.-Ст.422.
- Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України[Текст]: в 4 т. Т.4 :Методологія тлумачення нормативно правових актів України/ відп.ред. В. Г. Ротань.-К.:Юрид.книга,2008.
- Карташов , В. Н. Юридическая практика [Текст] / В. Н. Карташов // Общая теория права : курс лекций / под общ.ред. В. К. Бабаева. — Н. Новгород: Нижегород. ВШ МВД РФ, 1993.
- Пузиков Р. В. Юридическая доктрина в сфере правового регулирования (проблеми теории и практики) [Текст]: дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.01 / Руслан Владимирович Пузиков .-Тамбов, 2003.